

# Atzinums par *Rail Baltica* dzelzceļa sagaidāmo ietekmi uz putniem dabas liegumā “Mērnīeku dumbrāji”

Atzinums sniegts: **SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”**

Sagatavoja:

Jānis Ukass (eksperta sertifikāta Nr. 249 (darbības termiņš: 10.03.2025.– 09.03.2028.) un

Pēteris Daknis (eksperta sertifikāta Nr. 221 (darbības termiņš: 17.12.2022.– 16.12.2025.),

SIA “EU Temporalis”

Kontakti: tālrunis: +371 29206507, e-pasta adrese: [janis.ukass@gmail.com](mailto:janis.ukass@gmail.com)

2025. gada 26. augusts



---

SIA EU Temporalis, Reģ. Nr. 55403042761, Dēļu iela 4, RĪGA, LV-1004

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

# Saturs

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Biotopu grupa, suga vai sugu grupa, par kuru sniedz atzinumu.                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 5  |
| 2. Pētāmās teritorijas apsekošanas datums un meteoroloģiskie apstākļi, apsekošanas ilgums, atrašanās vieta (kadastra numurs, adrese, platība) un izpētes metodes (piemēram, transektes, randomizēta parauglaukumu izvēle, fotofiksācija, maršruta iezīmēšana ar ģeogrāfiskās pozicionēšanas sistēmu).                                                          | 5  |
| 3. Teritorijas statuss atbilstoši aizsargājamām dabas teritorijām noteiktajam statusam (piemēram, mikroliegums, dabas liegums, dabas parks, nacionālais parks), aizsargājamās teritorijas funkcionālā zona, kurā atrodas pētāmā teritorija, ja tā atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā.                                                                 | 7  |
| 4. Atzinuma sniegšanas mērķis (piemēram, mikrolieguma izveidošana, dabas aizsardzības plāna izstrāde, detālplānojuma izstrāde, atzinums saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, plānotās darbības vai pasākuma izvērtējums).                                                                                                                                       | 7  |
| 5. Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts, arī informācija par teritorijas reljefu un mikroreljefu, hidroloģisko režīmu, sastopamajiem biotopiem un attiecīgās grupas sugām, kā arī apsaimniekošanu (arī informāciju par teritorijas vēsturisko apsaimniekošanu, ja tāda zināma), norādot dabisko, daļēji dabisko un antropogēnas izcelsmes platību īpatsvaru. | 8  |
| 6. Īss piegulošās teritorijas raksturojums.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 10 |
| 7. Konstatētās īpaši aizsargājamās sugas vai sugu grupas un to izplatības īpatnības, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā un to ietekmes vērtējums.                                                    | 11 |
| Mežirbe ( <i>Bonasa bonasia</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 12 |
| Ziemeļu gulbis ( <i>Cygnus cygnus</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 13 |
| Melnais stārķis ( <i>Ciconia nigra</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 13 |
| Dzērve ( <i>Grus grus</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 13 |
| Ūpis ( <i>Bubo bubo</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 15 |
| Urālpūce ( <i>Strix uralensis</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 15 |
| Apodziņš ( <i>Glaucidium passerinum</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 16 |
| Mazais ērglis ( <i>Clanga pomarina</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 16 |
| Vistu vanags ( <i>Accipiter gentilis</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 17 |
| Peļu klijāns ( <i>Buteo buteo</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 17 |
| Trīspirkstu dzenis ( <i>Picoides tridactylus</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 17 |
| Baltmugurdzenis ( <i>Dendrocopos leucotos</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 19 |
| Vidējais dzenis ( <i>Dendrocoptes medius</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 20 |
| Mazais dzenis ( <i>Dryobates minor</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 20 |
| Melnā dzilna ( <i>Dryocopus martius</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 21 |
| Pelēkā dzilna ( <i>Picus canus</i> )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 22 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Meža balodis (Columba oenas)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 24 |
| Mazais mušķērājs (Ficedula parva)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 24 |
| <i>Pasīvā akustiskā monitoringa rezultātu pārskats</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 24 |
| 8. Konstatētie Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājami biotopi, biotopi ar specifiskām izplatības īpatnībām Latvijā un konstatēto biotopu kvalitāte, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsektajā teritorijā un to ietekmes vērtējums. | 29 |
| 9. Citas apsektās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības, piemēram, dižkoki, veci koki, alejas, zinātniski nozīmīgas sugu atradnes.                                                                                                                                                                                                      | 29 |
| 10. Pētāmās teritorijas aizsargājamo dabas un ainavas vērtību labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības un darbības, lai uzlabotu konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību neatkarīgi no to aizsardzības statusa.                                                                                                                                    | 29 |
| 11. Secinājumi par plānotās darbības vai pasākuma ietekmi uz konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību, kā arī uz piegulošo teritoriju un nosacījumi darbības vai pasākuma veikšanai.                                                                                                                                                                              | 29 |
| 1. PIELIKUMS.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 32 |

Atskaitē iekļautās īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdu koordinātes ir sensitīva rakstura informācija.

SIA "Jāņa sēta" karšu pamatņu izmantošana saskaņā ar noslēgto pakalpojumu līgumu Nr. 36/2023.

Atskaitē iekļautās fotogrāfijas uzņemtas veiktās izpētes laikā.

Titullapas foto: 24.04.2025., Jānis Ukass.

Dokumentā lietotie putnu sugu nosaukumi:

- zinātniskie nosaukumi pēc AviList<sup>1</sup> taksonomijas.
- nosaukumi latviešu valodā pēc “Latvijas putnu nosaukumi”<sup>2</sup>

Latvijas un Eiropas tiesību aktos lietotie putnu zinātniskie nosaukumi ir daļēji novecojuši, dokumenta 3. pielikumā dota tabula ar tajos pielietotajiem atbilstošajiem nosaukumiem.

ĪAS - īpaši aizsargājama putnu suga, kas šī dokumenta kontekstā ir MK noteikumu Nr. 396 1. pielikumā<sup>3</sup> uzskaitītās putnu sugas, MK noteikumos Nr. 940<sup>4</sup> uzskaitītās putnu sugas un Putnu direktīvas I pielikumā<sup>5</sup> uzskaitītās sugas (kuras ir sastopamas Latvijas teritorijā). Papildus pie ĪAS sugām iekļauts arī peļu klijāns *Buteo buteo*, ņemot vērā tā ligzdošanas saistību ar citiem aizsargājamiem plēsīgajiem putniem, savstarpēji mainot ligzdas<sup>6</sup>. Arī, ņemot vērā sugas lejupejošo populācijas indeksu<sup>7</sup> Latvijā, paredzama tās iekļaušana aizsargājamo putnu sarakstā nākotnē.

Dabas liegums - šī dokumenta kontekstā dabas liegums “Mērnieku dumbrāji”.

PAM - pasīvais akustiskais monitorings.

Sugu apdraudētības stāvoklis<sup>8</sup> (pēc IUCN<sup>9</sup> metodikas):

- NE – nav vērtēts
- NA – nav attiecināms
- DD – trūkst datu
- LC – droša
- NT – gandrīz apdraudēta
- VU – jutīga
- EN – stipri apdraudēta
- CR – kritiski apdraudēta
- RE – reģionā izzudusi
- EW – savvaļā izmirusi
- EX – izmirusi

---

<sup>1</sup> AviList Core Team. 2025. AviList: The Global Avian Checklist, v2025. <https://doi.org/10.2173/avilist.v2025>

<sup>2</sup> Bušs, A. (red). 2022. Oficiālais savvaļā Latvijas teritorijā sastopamo putnu sugu nosaukumu saraksts. Putni dabā 90 (2022/1). Rīga: Latvijas ornitoloģijas biedrība. [https://putnidaba.lob.lv/wp-content/uploads/2023/03/PD90\\_50-54\\_Saraksts.pdf](https://putnidaba.lob.lv/wp-content/uploads/2023/03/PD90_50-54_Saraksts.pdf)

<sup>3</sup> Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>

<sup>4</sup> Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu". <https://likumi.lv/ta/id/253746>

<sup>5</sup> Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK ( 2009. gada 30. novembris ) par savvaļas putnu aizsardzību (versione codificata)

<sup>6</sup> Strazds, M. (red). 2011. Lielo ligzdu noteicējs. Rīga: Latvijas ornitoloģijas biedrība.

<sup>7</sup> Ķerus, V. et al. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980–2017. Rīga: Latvijas ornitoloģijas biedrība.

<sup>8</sup> Ķerus, V. et al. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980–2017. Rīga: Latvijas ornitoloģijas biedrība.

<sup>9</sup> <https://iucn.org/>

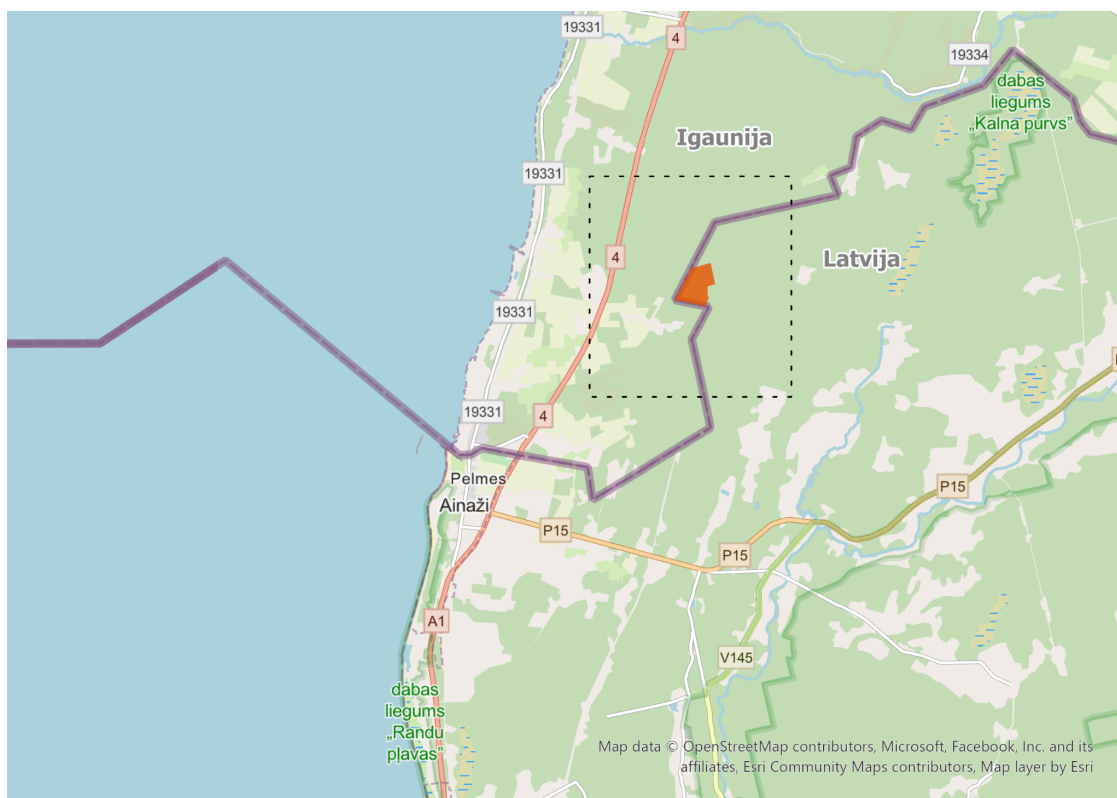


1. Biotopu grupa, suga vai sugu grupa, par kuru sniedz atzinumu.

Putni.

2. Pētāmās teritorijas apsekošanas datums un meteoroloģiskie apstākļi, apsekošanas ilgums, atrašanās vieta (kadastra numurs, adrese, platība) un izpētes metodes (piemēram, transektes, randomizēta parauglaukumu izvēle, fotofiksācija, maršruta iezīmēšana ar ģeogrāfiskās pozicionēšanas sistēmu).

Izpētes teritorija ir 61 hektārus liels dabas liegums, Mērnīku dumbrāji, kas atrodas Limbažu novada galējos ziemeļos Ainažu pagastā pie pašas Latvijas un Igaunijas robežas. Dabas liegums atrodas piejūras zemienē un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, valsts aizsardzībā kopš 1999. gada un izveidots, lai aizsargātu dabīgu, mazietekmētu platlapju mežu.



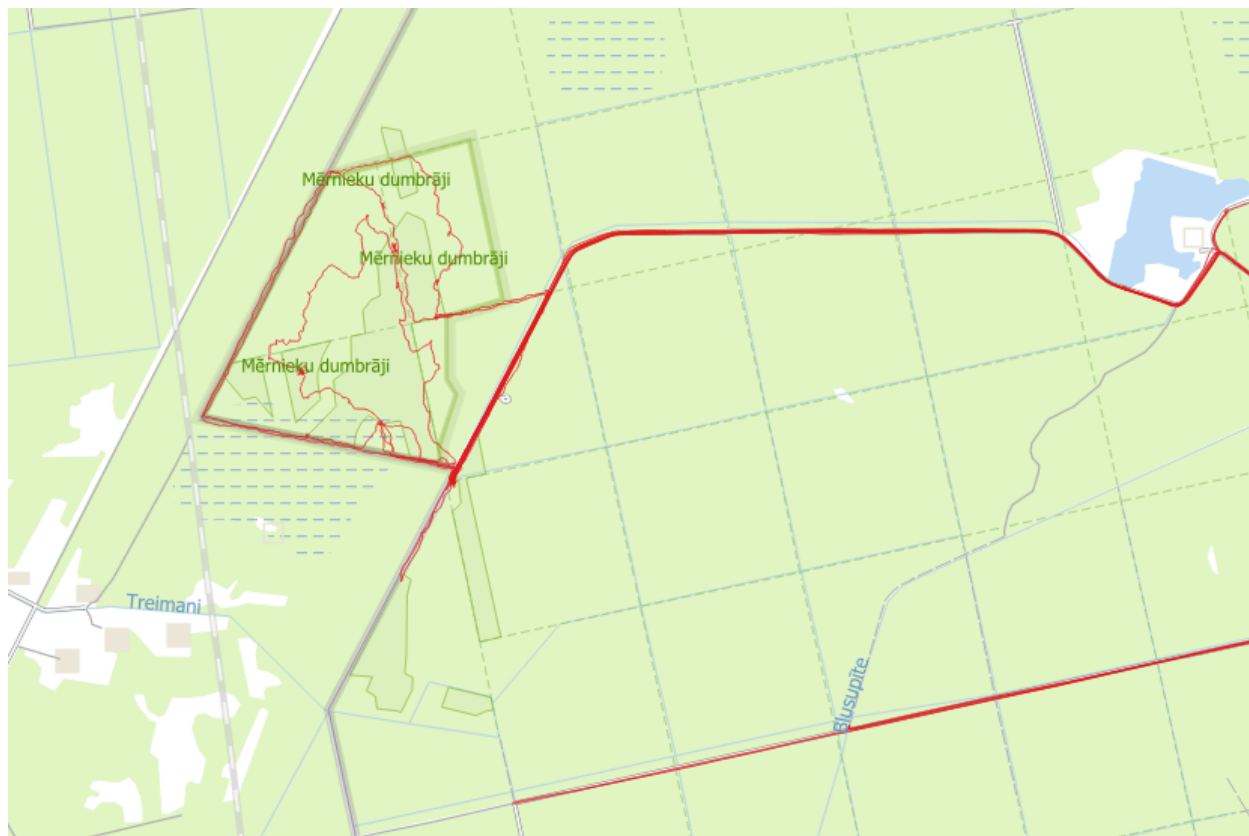
1. attēls. Dabas lieguma atrašanās vieta.

Lauka darbi teritorijā veikti laika posmā no 2025. gada 29. marta līdz 2025. gada 7. jūnijam, katrā no apsekošanas sezonām koncentrējoties uz attiecīgajai sezonai atbilstošo uzskaišu un izpēšu veikšanu. Kopējais lauka darbu apjoms sasniedz 28 cilvēkstundas, veicot 5 lauka darbu

SIA EU Temporalis, Reģ. Nr. 55403042761, Dēļu iela 4, RĪGA, LV-1004

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

aktivitātes, papildus kam veikts pasīvais akustiskais monitorings 45 dienu garumā. Līdztekus mērķtiecīgi veiktajām uzskaitēm un izpētēm fiksēti arī nejaušie putnu novērojumi apsekojamajā teritorijā, iegūstot papildu informāciju par migrējošiem putniem un to ligzdošanas vietām.



2. attēls. Lauka darbos veiktie maršruti izpētes teritorijā, pārvietojoties ar auto, un ar kājām.

Secināms, ka veiktais izpētes darba apjoms ir pietiekošs (1. tabula), lai sniegtu atzinumu par topošā dzelzceļa ietekmi uz putnu populācijām, kā arī dotu rekomendācijas, kas jāievēro veicot tā būvniecību un ekspluatāciju.

| Datums      | Sākums | Noslēgums | Ilgums | Laikapstākļi                                                                         |
|-------------|--------|-----------|--------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| 29.03.2025. | 12:00  | 17:50     | 05:50  | Vēja ātrums pēc Boforta skalas 2, nokrišņu nav, 10°C, redzamība 100%, mākoņainība 0% |
| 17.04.2025. | 17:44  | 20:30     | 02:44  | Vēja ātrums 1, nokrišņu nav, 12°C, redzamība 100%, mākoņainība 25%                   |
| 24.04.2025. | 06:29  | 13:50     | 07:21  | Vēja ātrums 0, migla, 7°C, redzamība 25%, mākoņainība 100%                           |
| 07.05.2025. | 15:08  | 17:30     | 02:22  | Vēja ātrums 2, nokrišņu nav, 4°C,                                                    |

SIA EU Temporalis, Reģ. Nr. 55403042761, Dēļu iela 4, RĪGA, LV-1004

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

|                           |       |       |           |                                                                    |
|---------------------------|-------|-------|-----------|--------------------------------------------------------------------|
|                           |       |       |           | redzamība 100%, mākoņainība 50%                                    |
| 06.06.2025.               | 15:30 | 17:00 | 01:30     | Vēja ātrums 1, nokrišņu nav, 15°C, redzamība 100%, mākoņainība 50% |
| 17.04.2025. - 31.05.2025. |       |       | 45 dienas | Pasīvais akustiskais monitorings                                   |

1. tabula. Veiktie izpētes darbu laiki un laikapstākļi.

Darbos izmantots Garmin Fenix 6 pro GPS pulkstenis, ar ko ir veikta GPX izsekošanas trases ierakstīšana, kuras attēlotas 2. attēlā.

Izpētes procesā veikti sekojoši pasākumi:

- visā periodā teritorija apsekota, ar lauka novērojumu metodēm konstatējot teritorijā sastopamās ĪAS sugas;
- veiktas pūču uzskaites ar provocēšanu;
- pavasara migrācijas periodā (marts - maijs) veiktas uzskaites no stacionāriem punktiem, lai novērtētu migrācijas intensitāti, sugu sastāvu un uzvedību, meklētas migrējošo putnu uzturēšanās vietas;
- ligzdošanas un pavasara migrācijas laikā veikts pasīvais akustiskais monitorings (turpmāk PAM), izvietojot teritorijā vienu audio ierakstītāju, kurš darbojas 5 stundas no rīta, 5 stundas vakarā. PAM mērķis ir noteikt migrējošo sugu klātbūtnes kalendāro raksturu, sugu sastāvu, diennakts laikus, kuros konstatētās sugas ir aktīvas, kā arī kvantitatīvi novērtētu nakts migrācijas saucienus vokalizējošas migrējošās sugas;
- papildus minētajām uzskaitēm ligzdošanas laikā teritorijā veikta ligzdojošo aizsargājamo putnu kartēšana, konstatējot tos ar lauka novērojumu metodēm, gan PAM, izvietojot ierakstītāju;
- bezlapu periodā veikta piemērotu mežaudžu pārmeklēšana tās izstaigājot ar nolūku atrast lielās putnu ligzdas;
- apkopoti vēsturiskie novērojumi dabas datu pārvaldības sistēmā OZOLS.

Izpēti veikuši sertificēti putnu eksperti Jānis Ukass un Pēteris Daknis. Izmantota informācija no dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" un vēsturiskie citu ziņotāju novērojumi no portāla Dabasdati.

Iegūtie dati par putniem tika apstrādāti, izmantojot ģeotelpiskās informācijas sistēmas un datu analīzi. Informācija atspoguļota kartēs un tekstā.

3. Teritorijas statuss atbilstoši aizsargājamām dabas teritorijām noteiktajam statusam (piemēram, mikroliegums, dabas liegums, dabas parks, nacionālais parks), aizsargājamās teritorijas funkcionālā zona, kurā atrodas pētāmā teritorija, ja tā atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā.

Dabas liegums "Mērnīeku dumbrāji", Natura 2000 teritorija. Kods: LV0522000. Liegums ir B tipa Natura 2000 teritorija – noteikta ĪA sugu, izņemot putnus, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai, Dabas lieguma platība ir 61 ha. Tajā arī pilnībā ietilpst 3 un daļēji 1 biotopu mikroliegums (3. att.):

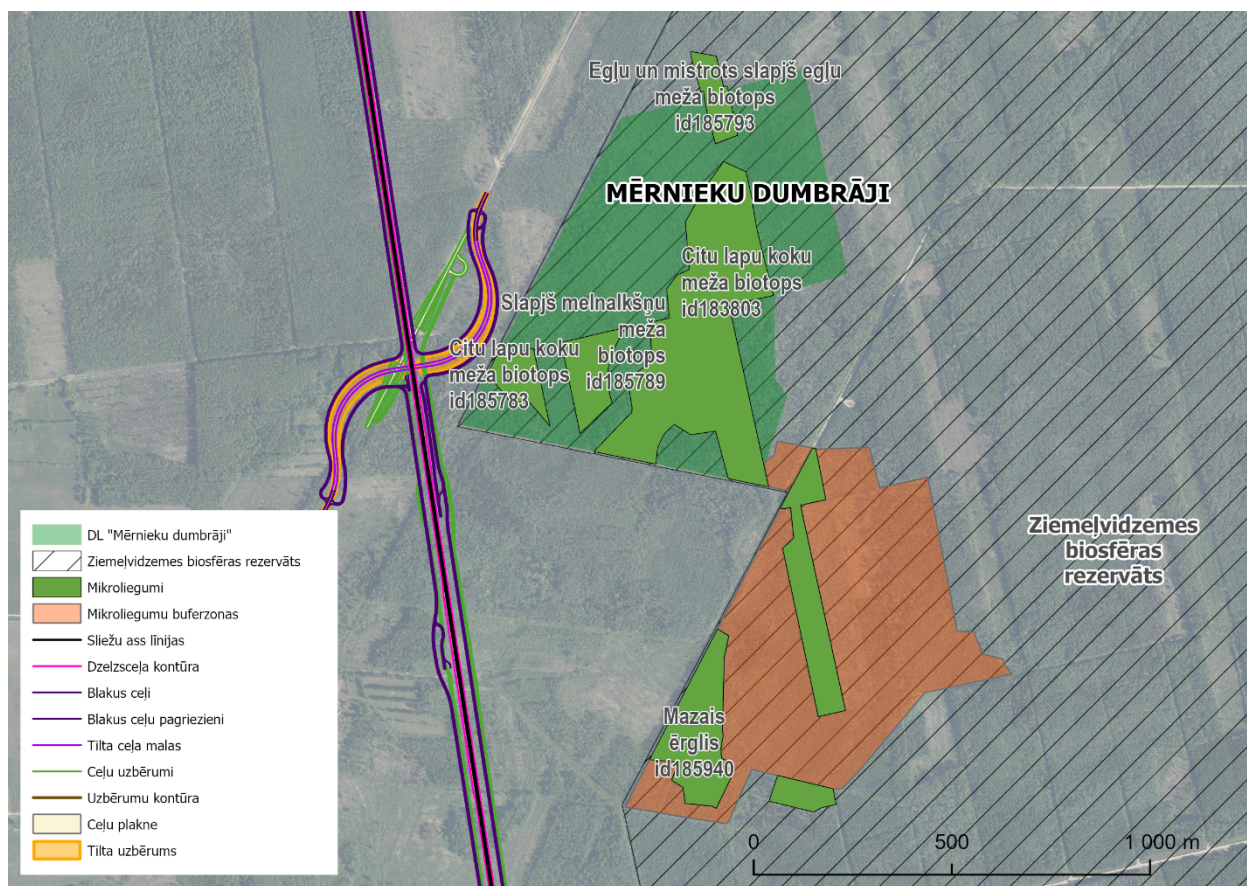
1. Citu lapu koku meža biotops (id = 185783);
2. Slapjš melnalkšņu meža biotops (id = 185789);
3. Citu lapu koku meža biotops (id = 183803);
4. *Daļēji* - Egļu un mistrots slapjš egļu meža biotops (id = 185793).

Jāpiemin, ka uz dienvidiem atrodas mazajam ērglim izveidots mikroliegums (id = 185940) un buferzona (3. attēls), kurš atsevišķi nav pētīts, bet vērtēta situācija kopumā.

4. Atzinuma sniegšanas mērķis (piemēram, mikrolieguma izveidošana, dabas aizsardzības plāna izstrāde, detālplānojuma izstrāde, atzinums saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, plānotās darbības vai pasākuma izvērtējums).

Dabas lieguma tiešā tuvumā ir paredzēta divsliežu dzelzceļa līnijas izbūve gar teritorijas rietumiem (3. att.), kā arī šķērsojuma izveide esošajam meža ceļam ar tiltu pār dzelzceļa līniju Igaunijas pusē.





3. attēls. Dzelzsceļa infrastruktūras un dabas lieguma novietojuma shēma.

Atzinuma mērķis ir sniegt neatkarīgu vērtējumu par to, kā plānotā dzelzsceļa infrastruktūras izbūve un darbība ietekmēs putnu atpūtas, barošanās un ligzdošanas vietas, kā arī nodrošinās īpaši aizsargājamo sugu labvēlīgu aizsardzības statusu. Sniegtā informācija palīdzēs atbildīgajām institūcijām pieņemt datus balstītu lēmumu par plānotās infrastruktūras vai tās daļas izbūves atļaušanu vai neatļaušanu, un noteikt nosacījumus tā darbībai.

Atzinumā ir iekļauti ieteikumi un nosacījumi, kas jāievēro, lai mazinātu negatīvo ietekmi uz putniem gan izpētes, gan apkārtējā teritorijā. Papildus ir aprakstīti pasākumi, kas jāveic, lai samazinātu radīto ietekmi.

5. Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts, arī informācija par teritorijas reljefu un mikroreljefu, hidroloģisko režīmu, sastopamajiem biotopiem un attiecīgās grupas sugām, kā arī apsaimniekošanu (arī informāciju par teritorijas vēsturisko apsaimniekošanu, ja tāda zināma), norādot dabisko, daļēji dabisko un antropogēnas izcelsmes platību īpatsvaru.

Dabas liegumā sastopamas retas augu un dzīvnieku sugas. Teritorija iekļauj izcilus vecu mežu biotopus, kas atbilst atslēgas biotopu kritērijiem, kā arī vairāku ES Putnu direktīvas 1.pielikuma sugu (t.sk. melnā stārķa un baltmugurdzeņa) ligzdvieta; potenciāls lidvāveres biotops<sup>10</sup>.

Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas savienībā dabas liegums "Mērnīku dumbrāji" 2004. gada maijā ir iekļauti Natura 2000 tīklā. Atbilstoši likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 1. pielikumam, teritorija ir izveidota, lai aizsargātu biotopus un šādas putnu sugas – baltmugurdzenis, melnais stārķis, melnā dzilna, mežzirbe, trīspirkstu dzenis<sup>11</sup>.

---

<sup>10</sup> <https://www.daba.gov.lv/lv/mernieku-dumbraji>

<sup>11</sup> <https://biodiversity.europa.eu/sites/natura2000/LV0522000>





4. attēls. Tipiska aina dumbrājā (24.04.2025.).

Hidroloģiskais režīms ir cieši saistīts ar apkārtējām mitrajām teritorijām un meliorācijas grāvjiem. Teritorijas dienvidos novērots, ka speciāli meliorācijas grāvī ir sakrauta zaru kaudze, lai bremsētu tajā noteci, līdz ar to tiktu mazāk drenēts pazemes ūdens dabas liegumā. Kā redzams 4. attēlā hidroloģiskais režīms šajā teritorijā ir ļoti svarīgs, lai tiktu saglabāti esošie mežu biotopi un dabas daudzveidība.

Kopumā meža biotopi vērtējami kā dabīgi un augstvērtīgi putniem ar lielu sugu daudzveidību. Izpētes laikā konstatēti gandrīz visas Latvijā sastopamās dzeņu sugas.



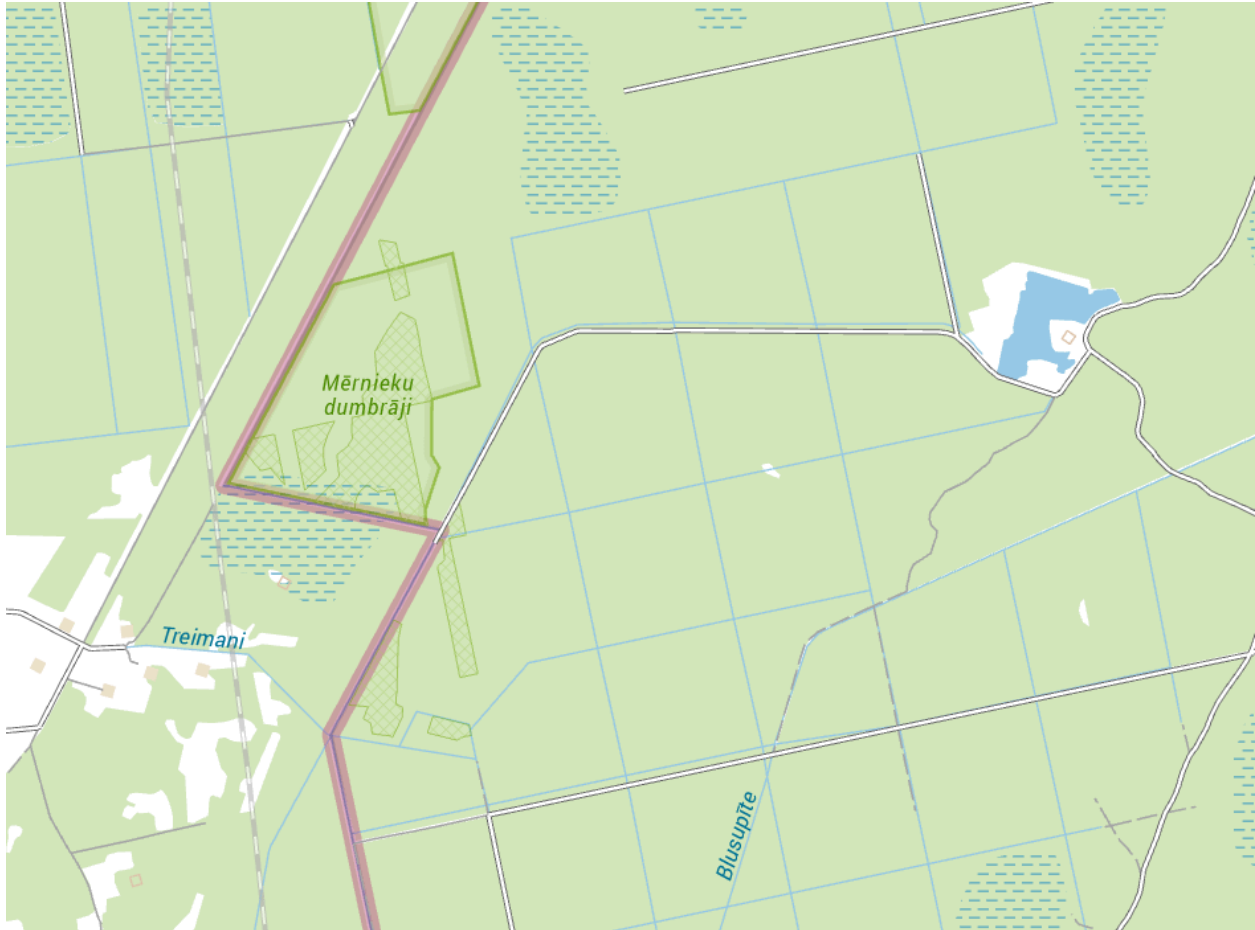


5. attēls. Ar kvadricikliem izbraukāta valstu robeža. Dabas liegums attēlā pa labi (29.03.2025.).

Lai arī dabas liegumā ir kvartālstīgas, teritorijā maz redzamas cilvēka veiktas pārmaiņas. To nevar teikt par lieguma un valstu robežu, kur tika novērots, ka no kaimiņvalsts puses aptuveni 10 kvadriciklisti nodarbojas ar bezceļu braukšanu - gan pa valstu robežu un daļēji arī dabas liegumā (5. att.). Pēc motociklu pēdām var secināt, ka šādas aktivitātes tiek veiktas sistemātiski.

## 6. Īss piegulošās teritorijas raksturojums.

Pie teritorijas var piebraukt pa LVM būvētu meža ceļu "Dižozols—Igaunijas robeža", kas daļēji raksturo apkārtējo ainu Latvijas pusē – labi attīstīts mežistrādei paredzēts ceļu tīkls un mežu kvartāli nodalīti ar meliorācijas grāvjiem (6. att.).



6. attēls. Izkopējums no BalticMaps ar dabas lieguma apkārtni.

Taču kopumā dabas daudzveidības un mežu vecuma ziņā apsekošanas periodā tika novērots, ka Latvijas pusē meži ir kvalitatīvāki un putniem atbilstošāki. Turpretim Igaunijas pusē vērojams, ka tiešā dabas lieguma tuvumā mežistrāde ir bijusi daudz aktīvāka un nav derīgi daudzām mežām sugām, kā piemēram, mežirbēm, trīspirkstu dzeņiem, pelēkajām dzilnām, melnajiem stārķiem u. tml.

**7. Konstatētās īpaši aizsargājamās sugas vai sugu grupas un to izplatības īpatnības, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā un to ietekmes vērtējums.**

Izpētes mērķis ir veikt novērtējumu par plānotā *Rail Baltica* dzelzceļa sagaidāmo ietekmi uz teritorijā ligzdojošajām īpaši aizsargājamajām putnu sugām un migrējošajiem putniem. Galvenā



izpēte ir veikta pašā dabas liegumā, bet sistemātiski novērojumi izdarīti arī tālākā apkārtnē, balstoties uz naktsputnu un dzeņu prioritizācijas teritorijām.

Šajā sadaļā apkopotas teritorijā konstatētās un potenciāli dabas liegumā dzīvojošās īpaši aizsargājamās putnu sugas (pielikumā 1. karte). Par katru no tām sniegta informācija par statusu un iespējamo ietekmi no dzelzceļa un tā infrastruktūras būvniecības un ekspluatācijas, kā arī sniegti ieteikumi par nepieciešamajiem pasākumiem, lai ierobežotu negatīvo ietekmi uz konkrētajām sugām.

### Mežirbe (*Bonasa bonasia*)

Mežirbe ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu, pie kam konkrēta pāra apdzīvotā teritorija ir neliela (20-50 ha<sup>12</sup>). Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācija ir stabila. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu īstermiņa tendence ir strauja samazināšanās, bet ilgtermiņa – nezināma. Populācijas novērtējums Latvijā 4858–24 069 pāri. Mežirbes populācijas slikto stāvokli Latvijā galvenokārt izraisa pārlieku augstā mežizstrādes intensitāte<sup>13</sup>. Mežirbe ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

Lai arī biotopi dabas liegumā un tā apkārtnē būtu piemēroti šai sugai (pielikuma karte Nr. 2), lauka darbu laikā, senākos novērojumu un PAM datos mežirbe nav konstatēta. Kā redzams modelētos datos, kur dzeltenā krāsa ir nozīmīgāka, bet zilāka mazāk derīga mežirbēm, dabas liegumā ir izteikti perspektīvākas dzīvotnes kā apkārtnē. Kaut arī viena pāra apdzīvotā teritorija nav liela, nelabvēlīgu ietekmi rada mežu fragmentācija<sup>14</sup>, kuru vēl vairāk pasliktinās dzelzceļa izbūve. Tomēr pēc situācijas dabā var spriest, ka mežirbes drīzāk izmantotu Latvijas pusē esošos mežus, kur pašlaik mežizstrāde nav bijusi tik intensīva un ir lielāks mežu masīvs.

### Ziemeļu gulbis (*Cygnus cygnus*)

Ziemeļu gulbis ir tuvā distancē migrējoša putnu suga, kas Latvijas ziemeļu daļā ir samērā nevienmērīgi ligzdojoša, toties migrācijas laikā caurceļojošie putni regulāri mazos bariņos vai lielākos baros, uzturas lauksaimniecības zemēs un mitrainēs. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācija ir pieaugoša. Arī Latvijā sugas populācijas pārmaiņu tendence ir pieaugoša gan ilgtermiņā, gan īstermiņā. Populācijas novērtējums valstī 430–600 pāri. Pieauguma cēloņus saista ar sugas populācijas tendencēm visā Eiropā un labākiem barošanās apstākļiem tās ziemošanas vietās. Ziemeļu gulbis ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

Pēc pasīvā akustiskā monitoringa datiem pastarpināti var secināt, ka maijā, kurš viens no aktīvas putnu migrācijas mēnešiem, migrējošie ĪAS putni teritoriju gandrīz neizmanto. Ziemeļu gulbim detekciju skaits ir niecīgs, vērtējams kā daži pārlidojoši īpatņi.

Ligzdojoši ziemeļu gulbji teritorijā nav konstatēti.

<sup>12</sup> Strazds M., Ķerus V. 2017. Mežirbes (*Bonasa bonasia*) aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

<sup>13</sup> Ķerus, V. et al. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980–2017. Rīga: Latvijas ornitoloģijas biedrība.

<sup>14</sup> Ķerus, V. et al. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980–2017. Rīga: Latvijas ornitoloģijas biedrība.

## Melnais stārķis (*Ciconia nigra*)

Melnais stārķis ir tālā distancē migrējoša putnu suga, kas ziemo ekvatoriālajā Āfrikā. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācija ir pieaugoša. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu tendence samazinās gan ilgtermiņā, gan īstermiņā. Populācijas novērtējums 85–140 pāri<sup>15</sup>, sugas apdraudētības stāvoklis tiek vērtēts kā kritisks. Tiek uzskatīts, ka skaita samazinājumam varētu būt vairāki cēloņi, tomēr vienīgais pierādītais ir pārmērīgi intensīvā mežsaimnieciskā darbība. Melnais stārķis ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

Lai arī dabas lieguma aprakstā minēts, ka teritorija iekļauj izcilus vecu mežu biotopus, kas atbilst atslēgas biotopu kritērijiem, kā arī vairāku ES Putnu direktīvas 1. pielikuma sugu (t.sk. melnā stārķa un baltmugurdzeņa) ligzdvieta; potenciāls lidvāveres biotops<sup>16</sup>, nesenie novērojumi un pētījumi neliecina, ka pašlaik teritorijā ligzdotu melnais stārķis. Lauka darbos vairākkārt izstaigāts dabas liegums un ar mērķi atrast kādu lielo ligzdu, apsekojot lielos kokus, tomēr nav izdevies konstatēt šīs sugas ligzdošanu. Taču neatkarīgi no tā esošie mežu biotopi ir jā saglabā nemainīgi to augstās dabas daudzveidības un potenciāli ligzdošanai derīgo lielo platlapju koku dēļ.

## Dzērve (*Grus grus*)

Dzērve ir vidējā distancē migrējoša putnu suga, kas migrācijas laikā, sevišķi rudenos, mēdz pulcēties lielos baros, uzturoties lauksaimniecības zemēs un mitrainēs. Eiropā suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācijas pārmaiņu tendence ir pieaugoša. Arī Latvijā sugas ligzdojošā populācija nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās pārmaiņu tendence ir pieaugoša gan ilgtermiņā, gan īstermiņā. Populācijas novērtējums ir 2800–10000 pāri<sup>17</sup>. Pieauguma cēloņus saista ar sugas populācijas tendencēm visā Eiropā un labākiem barošanās apstākļiem tās ziemošanas vietās. Dzērve ir īpaši aizsargājama suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

<sup>15</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>16</sup> <https://www.daba.gov.lv/lv/mernieku-dumbraji>

<sup>17</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.



7. attēls. Izcirtums uz dienvidiem no Mērnīku dumbrājiem. Pūču provocēšanas laikā (17.04.2024.)

Lauka darbos pašā dabas liegumā netika iegūti dzērviņu novērojumi, taču samērā daudz dzērviņu detekcijas bijušas PAM ierakstos. Visticamāk balsis skanējušas no Igaunijas pusē esošajiem mitrajiem izcirtumiem (7. att.), kur biotops būtu daudz atbilstošāks ligzdošanai, līdz ar to dzelzceļa infrastruktūras izbūves laikā lielākā ietekme būtu tieši uz šiem putniem, jo liela iespēja, ka dzelzceļa trase šķērsos šos izcirtumus.

### Ūpis (*Bubo bubo*)

Dabas lieguma teritorijā atrodas ūpja ligzdošanai piemērots prioritārais kvadrāts saskaņā ar pūču aizsardzības plānu<sup>18</sup>, taču sugas klātbūtni teritorijā nav izdevies konstatēt ne provocējot, ne PAM datos. Par to neliecina arī vēsturiskie novērojumi.

<sup>18</sup> Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.



## Urālpūce (*Strix uralensis*)

Urālpūce ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācija pieaug. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa tendence ir stabila, bet īstermiņā sugas populācija samazinās. Lai gan sugas izplatības areāls Latvijā turpina izplesties rietumu virzienā, tomēr populācijas lielums ir samazinājies. Par nozīmīgāko faktoru, kas veicinājis šo samazināšanos, atzīta mežizstrāde<sup>19</sup>. Populācijas novērtējums 1825–5381 pāris<sup>20</sup>. Urālpūce ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

Lai gan vēsturisku urālpūces novērojumu tiešā tuvumā nav, taču teritorija atrodas reģionā, kur suga piemērotās mežaudzēs ir parasts ligzdotājs, sevišķi lielākos vienlaidus meža masīvos. Lauka novērojumu dati ir apstiprinājuši šo pieņēmumu, jo, veicot pūču uzskaites ar provocēšanu, fokusējoties uz to ligzdošanai saskaņā ar pūču aizsardzības plānu prioritārajām vietām, ir izdevies konstatēt vairākas urālpūču apdzīvotas teritorijas blakus dabas liegumam. Pašā dabas liegumā suga nav konstatēta, taču tā konstatēta nedaudz atvērtākā ainavā - izcirtumā Igaunijas pusē.

Medījošo urālpūču sadursmes riski ar vilcienu nav augsti, taču to stāvokli būtiski ietekmē dzīves vides pārmaiņas. Mežu fragmentācija ir viens no būtiskākajiem sugu negatīvi ietekmējošajiem faktoriem<sup>21</sup>, tāpat svarīgi sugas ligzdošanas teritorijās saglabāt saimnieciskās darbības maz ietekmētus mežus, nodrošinot pietiekami lielu dzīvotni ar pieaugušām un pāraugušām mežaudzēm<sup>22</sup>, kurās pieejamas sugas ligzdošanai nepieciešamās vietas: stubeņi, koki ar lieliem dobumiem un lielajām ligzdām.

Tā kā dzelzceļa radītais troksnis nav konstants vai ilglaicīgs, tad tas neradīs ilgstošu traucējumu urālpūču medīšanas paradumiem.

## Apodziņš (*Glaucidium passerinum*)

Apodziņš ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācija ir stabila. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa tendence samazinās, bet īstermiņā sugas populācijas tendence ir

---

<sup>19</sup> Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

<sup>20</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>21</sup> Rueda, M., Hawkins, B., Morales-Castilla, I., Vidanes, R., Ferrero, M., Rodriguez, M. (2013). Does fragmentation increase extinction thresholds? A European-wide test with seven forest birds. *Global Ecology and Biogeography*, 22, n/a. doi:10.1111/geb.12079

<sup>22</sup> Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

neskaidra. Par nozīmīgāko faktoru, kas veicinājis sugas samazināšanos ilgtermiņā, atzīta mežizstrāde<sup>23</sup>. Populācijas novērtējums 3671–9464 pāri<sup>24</sup>.

Veicot pūču uzskaites ar provocēšanu, fokusējoties uz to ligzdošanai saskaņā ar pūču aizsardzības plānu prioritārajām vietām, kur tuvākais kvadrāts ir tieši blakus dabas liegumam, rezultātā iegūti 2 apodziņa novērojumi pašā dabas liegumā. Ligzdošanu apstiprina arī PAM, kā datus konstatētas saucienu sērijas gan maijā, gan vēl jūnija sākumā.

Apodziņa sadursmes risks ar vilcienu nav augsts, jo tie uzturas un medī mežos un maz ticams, ka izmantos dzelzceļa infrastruktūras stabus, žogus, zīmes vai tml. kā medīšanas novērošanas punktus, taču šīs sugas stāvokli būtiski ietekmē dzīves vides pārmaiņas. Mežu fragmentācija ir viens no būtiskākajiem sugu negatīvi ietekmējošajiem faktoriem<sup>25</sup>, tāpat svarīgi sugas ligzdošanas teritorijās saglabāt saimnieciskās darbības maz ietekmētus mežus, nodrošinot pietiekami lielu dzīvotni ar pieaugušām un pāraugušām mežaudzēm<sup>26</sup>.

Tā kā dzelzceļa radītais troksnis nav konstants vai ilglaicīgs, domājams, ka tas neradīs lielu traucējumu ne ligzdojošiem, ne medījošiem putniem.

### Mazais ērglis (*Clanga pomarina*)

Mazais ērglis ir tālā distancē migrējoša putnu suga, kas ziemo Āfrikā uz dienvidiem no Sahāras. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācija ir stabila. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu tendence ir pieaugoša īstermiņā, un stabila ilgtermiņā. Populācijas novērtējums 3753–4914 pāri<sup>27</sup>. Latvijā ligzdo aptuveni 20% no Pasaules populācijas, līdz ar to Latvija ir īpaša atbildīga par sugas globālo saglabāšanu<sup>28</sup>. Mazais ērglis ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

Izpētes teritorijā šī suga nav konstatēta, kaut arī uz D no dabas lieguma ir mazajam ērglim izveidots mikroliegums (id = 185940) un tā buferzona (3. attēls). Lai arī dabas liegumā būtu atbilstoši ligzdas koki, Mērnīku dumbrājos līdz šim nav novērotas šīs sugas ligzdošanas pazīmes. Novērtējot situāciju dabā un apkārtējo ainavu, mazajam ērglim dzelzceļa infrastruktūra traucējumu neradīs, jo tā nešķērso mazajam ērglim piemērotu barošanās biotopu, kura apkārtnē tas varētu veikt zemu pārlidojumus, tādējādi arī sadursmju risks ir minimāls.

<sup>23</sup> Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

<sup>24</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>25</sup> Rueda, M., Hawkins, B., Morales-Castilla, I., Vidanes, R., Ferrero, M., Rodriguez, M. (2013). Does fragmentation increase extinction thresholds? A European-wide test with seven forest birds. *Global Ecology and Biogeography*, 22, n/a. doi:10.1111/geb.12079

<sup>26</sup> Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

<sup>27</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>28</sup> Bergmanis, U. 2019. Mazā ērgļa *Clanga pomarina* aizsardzības plāns Latvijā. Latvijas Dabas fonds, Rīga.

Arī uz dienvidiem esošajam mikroliegumam (id = 185940), kurš izveidots dažādos meža nogabalos no 400 līdz 800 metru attālumā no plānotās dzelzceļa trases, traucējumu neradīs, jo tā nešķērso mazajam ērglim piemērotus barošanās biotopus, kuru apkārtnē tas varētu veikt zemus pārlidojumus, tādējādi arī sadursmju risks ir minimāls.

### Vistu vanags (*Accipiter gentilis*)

Vistu vanags ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu vai veic relatīvi netālu pārvietošanos. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), taču tās populācijas tendence samazinās. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa tendence ir nezināma, bet īstermiņā sugas populācijas tendence samazinās. Populācijas novērtējums 428–13 272 pāri<sup>29</sup>. Vistu vanags ir īpaši aizsargājamā suga.

Izpētes teritorijā nav zināmu vistu vanagu ligzdu, kaut arī būtu daudz atbilstošu ligzdas koku un, pārvietojoties pa mežu, tas ir provocēts, mēģinot šo sugu konstatēt, kas nav izdevies. Kopumā dabas liegums ir piemērots vistu vanaga ligzdošanai.

Domājams, plānotā dzelzceļa infrastruktūra neradītu papildus traucējumus sekmīgai vistu vanagu ligzdošanai un neapdraudētu to barošanos. Kā novērojams citviet valstī, vistu vanags nevairās ligzdot cilvēku tuvumā, kur trokšņu piesārņojums ierasti ir lielāks kā mežā. Ja arī šī suga šeit izvēlētos ligzdot, dzelzceļa infrastruktūra varētu radīt riskus medīšanas laikā, kur putni var izmantot dažādus balstus kā novērošanas vietas. Taču tas būtu attiecināms uz visu dzelzceļa līniju kopumā, nevis kā atsevišķi ierobežojošie vai kompensējamie pasākumi dabas liegumam.

### Peļu klijāns (*Buteo buteo*)

Peļu klijāns ir tuvā distancē migrējoša putnu suga, kā arī nometnieks. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācijas tendence ir stabila. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa un īstermiņā tendence samazinās. Populācijas novērtējums 17 301–29 720 pāri<sup>30</sup>. Peļu klijāns nav īpaši aizsargājamā suga, taču ņemot vērā tā populācijas negatīvo tendenci, kā arī to, ka plēsīgo putnu sugas mēdz ligzdot arī citu veidotās ligzdās, zināma uzmanība teritorijas izpētē veltīta arī šim putnam.

Izpētes laikā konstatēts tikai 1 novērojums, kad 29.03.2025. viens putns pie dabas lieguma riņķojis augstu gaisā. Pašā dabas lieguma teritorijā ligzdošana nav konstatēta. Dzelzceļa infrastruktūra varētu radīt riskus medīšanas laikā, kur putni var izmantot dažādus balstus, kā novērošanas vietas. Taču tas būtu attiecināms uz visu dzelzceļa līniju kopumā, nevis kā atsevišķi ierobežojošie vai kompensējamie pasākumi dabas liegumam.

---

<sup>29</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>30</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

### Trīspirkstu dzenis (*Picoides tridactylus*)

Trīspirkstu dzenis ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), lai gan tās populācijas tendence ir nezināma. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa tendence ir stabila, bet īstermiņā sugas populācija samazinās. Populācijas novērtējums 1000–2000 pāri<sup>31</sup>. Trīspirkstu dzenis ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

Kopumā analīzei ir izmantoti 6 trīspirkstu dzeņu, precīzāk, to darbības atlieku (kalumu) novērojumi (8. attēls), kas fiksēti izklaidus visā dabas liegumā. Jāņem vērā, ka trīspirkstu dzenis ir samērā klusa un grūti pamanāma suga, tādēļ visai ticams, ka ne visas dzeņu teritorijas izdevies konstatēt. Izpētes teritorijā konstatētas daudz šai sugai atbilstošas egles un kopumā šeit esošie mežu biotopi uzskatāmi par ļoti kvalitatīviem dabas daudzveidības un mazās cilvēku radītās slodzes dēļ. Tādēļ lielākais risks būtu to degradēšana vai iznīcināšana, pazeminot pazemes ūdens līmeni. Tā kā MK noteikumu Nr. 396 5. daļas 16.17 apakšpunktā<sup>32</sup> norādīts, ka dabas liegumos aizliegts būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, tad svarīgi ir saglabāt hidroģeoloģiskos un hidroloģiskos apstākļus, tādējādi saglabājot esošos biotopus.

---

<sup>31</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>32</sup> Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>





8. attēls. Egle ar trīspirkstu dzeņa kalumiem (24.04.2025.).

Kaut arī viena pāra apdzīvotā teritorija ir liela, nelabvēlīgu ietekmi rada mežu fragmentācija, kuru vēl vairāk pasliktinās dzelzceļa izbūve. Tomēr pēc situācijas dabā var spriest, ka trīspirkstu dzeņi drīzāk izmantotu Latvijas pusē esošos mežu, kur pašlaik mežizstrāde nav bijusi tik intensīva un ir lielāks mežu masīvs ar egļu īpatsvaru.

### Baltmugurdzenis (*Dendrocopos leucotos*)

Baltmugurdzenis ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācijas tendence ir stabila. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa tendence ir pieaugoša, bet īstermiņā sugas populācijas tendence ir neskaidra. Populācijas novērtējums 4000–7000 pāri<sup>33</sup>. Baltmugurdzenis ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

<sup>33</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

Lauka darbu laikā kopumā iegūti 6 baltmugurdzeņa novērojumi gan marta beigās, gan maija sākumā, kas liecina par sugas klātbūtni ligzdošanas laikā. Tāpat šī suga konstatēta PAM ierakstos visā veiktajā monitoringa garumā.

Kopumā dabas liegumā konstatēti ļoti kvalitatīvi dzeņu apdzīvoti meža biotopi un lielākais risks būtu to degradēšana vai iznīcināšana, pazeminot pazemes ūdens līmeni. Tā kā MK noteikumu Nr. 396 5. daļas 16.17 apakšpunktā<sup>34</sup> norādīts, ka aizliegts būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, tad svarīgi ir saglabāt hidroģeoloģiskos un hidroloģiskos apstākļus, tādējādi saglabājot esošos biotopus.

### Vidējais dzenis (*Dendrocoptes medius*)

Vidējais dzenis ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācijas tendence ir pieaugoša. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa tendence ir pieaugoša, bet īstermiņā sugas populācijas tendence ir neskaidra. Populācijas novērtējums 5000–10 000 pāri<sup>35</sup>. Vidējais dzenis ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

Lauka darbu laikā kopumā iegūts 1 vidējā dzeņa novērojums. Tāpat šī suga konstatēta PAM ierakstos visā veiktajā monitoringa garumā gan marta beigās, gan maija sākumā, kas liecina par sugas klātbūtni ligzdošanas laikā. Tomēr droši apstiprināt ligzdošanu nav iespējams.

Kopumā dabas liegumā konstatēti ļoti kvalitatīvi dzeņu apdzīvoti meža biotopi un lielākais risks būtu to degradēšana vai iznīcināšana, pazeminot pazemes ūdens līmeni. Tā kā MK noteikumu Nr. 396 5. daļas 16.17 apakšpunktā<sup>36</sup> norādīts, ka aizliegts būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, tad svarīgi ir saglabāt hidroģeoloģiskos un hidroloģiskos apstākļus, tādējādi saglabājot esošos biotopus.

### Mazais dzenis (*Dryobates minor*)

Mazais dzenis ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu vai veic netālu pārvietošanos. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācijas tendence ir stabila. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu tendence samazinās gan ilgtermiņā, gan īstermiņā. Populācijas novērtējums 7000–12 000 pāri<sup>37</sup>. Lai gan mazais dzenis nav īpaši aizsargājamā suga, tomēr to populācijas krītošā tendence liek pievērst šai sugai pastiprinātu uzmanību.

Lauka darbu laikā kopumā iegūts 1 mazā dzeņa novērojums 24.04.2025., kas daļēji varētu liecināt par iespējamo ligzdošanu.

---

<sup>34</sup> Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>

<sup>35</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>36</sup> Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>

<sup>37</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.



Kopumā dabas liegumā konstatēti ļoti kvalitatīvi dzeņu apdzīvoti meža biotopi un lielākais risks būtu to degradēšana vai iznīcināšana, pazeminot pazemes ūdens līmeni. Tā kā MK noteikumu Nr. 396 5. daļas 16.17 apakšpunktā<sup>38</sup> norādīts, ka aizliegts būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, tad svarīgi ir saglabāt hidroģeoloģiskos un hidroloģiskos apstākļus, tādējādi saglabājot esošos biotopus.

### Melnā dzilna (*Dryocopus martius*)

Melnā dzilna ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācijas tendence ir stabila. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa tendence samazinās, bet īstermiņā sugas populācijas tendence ir stabila. Populācijas novērtējums 6000–10 000 pāri<sup>39</sup>. Melnā dzilna ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

Melno dzilnu speciāla izpēte, veicot uzskaites ar provocēšanu, nav veikta, tomēr dzilnas dzīvesveids ļauj par tās sastopamību iegūt pietiekoši daudz ziņu arī bez speciālu uzskaišu veikšanas. Kopumā analīzei ir izmantoti 5 melno dzilnu novērojumi, kas fiksēti apskatāmajā teritorijā, kā arī PAM ierakstos konstatētie putni visa monitoringa veikšanas garumā, kas liecina par ligzdošanu šajā teritorijā.

---

<sup>38</sup> Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>

<sup>39</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.



9. attēls. Vejgāzes koki dabas lieguma ziemeļu daļā (07.05.2025).

Gluži tāpat kā iepriekš minētajiem dzeņiem dabas liegumā konstatēti ļoti kvalitatīvi dzeņu apdzīvoti meža biotopi, melnās dzilnas gadījumā it sevišķi ar veciem kokiem un kritālām (8. un 9. att.), un lielākais risks būtu to degradēšana vai iznīcināšana, pazeminot pazemes ūdens līmeni. Tā kā MK noteikumu Nr. 396 5. daļas 16.17 apakšpunktā<sup>40</sup> norādīts, ka aizliegts būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, tad svarīgi ir saglabāt hidroģeoloģiskos un hidroloģiskos apstākļus, tādējādi saglabājot esošos biotopus.

### Pelēkā dzilna (*Picus canus*)

Pelēkā dzilna ir nometnieku putnu suga, kas savā teritorijā uzturas visu gadu. Globāli suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācijas tendence ir stabila. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa tendence pieaug, bet īstermiņā sugas populācijas tendence ir

<sup>40</sup> Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>



neskaidra. Populācijas novērtējums 3000–5000 pāri<sup>41</sup>. Pelēkā dzilna ir īpaši aizsargājamā suga, iekļauta Putnu direktīvas I pielikumā.

Pelēko dzilnu speciāla izpēte, veicot uzskaites ar provocēšanu, nav veikta, tomēr dzilnas dzīvesveids ļauj par tās sastopamību iegūt pietiekoši daudz ziņu arī bez speciālu uzskaišu veikšanas. Kopumā analīzei ir izmantots 1 novērojums (07.05.2025.), kas fiksēts tieši blakus dabas liegumam, kur sasaucās divi putni. Taču šie putni ir saistīti ar Mērnīku dumbrājiem, kas atainojas arī PAM ierakstos, kur ierakstos ir konstatētas pelēkas dzilnas visa monitoringa veikšanas garumā, kas liecina par augstu ticamību ligzdošanai šajā teritorijā.



10. attēls. Kāda no plašāk sastopamajām nekerām. Dabisku mežu indikatorsuga (07.06.2025.)

Gluži tāpat kā iepriekš minētajiem dzeņiem dabas liegumā konstatēti ļoti kvalitatīvi dzeņu apdzīvoti meža biotopi (10 att.), pelēkās dzilnas gadījumā it sevišķi ar veciem lapu kokiem un ozoliem, un lielākais risks būtu to degradēšana vai iznīcināšana, pazeminot pazemes ūdens līmeni. Tā kā MK noteikumu Nr. 396 5. daļas 16.17 apakšpunktā<sup>42</sup> norādīts, ka aizliegts būvēt

---

<sup>41</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>42</sup> Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>

hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, tad svarīgi ir saglabāt hidroģeoloģiskos un hidroloģiskos apstākļus, tādējādi saglabājot esošos biotopus.

### Meža balodis (*Columba oenas*)

Meža balodis ir tuvā distancē migrējoša putnu suga, kas ziemo arī Latvijā, vairāk rietumu daļā. Globāli suga ir nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), un tās populācija pieaug. Latvijā sugas populācijas pārmaiņu tendence ir nezināma ilgtermiņā un neskaidra īstermiņā. Populācijas novērtējums 4408–11 744 pāri<sup>43</sup>. Meža balodis ir īpaši aizsargājamā suga.

Analīzē izmantoti 3 lauka darbos iegūtie novērojumi un PAM ierakstos konstatētās detekcijas. Pēc šiem novērojumiem var spriest, ka meža baloži dabas liegumā visticamāk ligzdo.

Tā kā dzelzceļa radītais troksnis nav konstants vai ilglaicīgs domājams, ka tas neradīs lielu traucējumu šeit ligzdojošiem putniem.

### Mazais mušķērājs (*Ficedula parva*)

Mazais mušķērājs ir tālā distancē migrējoša putnu suga. Gan globāli, gan Latvijā suga nav atzīta par apdraudētu (*least concern*), bet Latvijā sugas populācijas pārmaiņu ilgtermiņa tendence ir stabila, bet īstermiņā sugas populācijas tendence ir pieaugoša. Populācijas novērtējums 49 972 – 105 507 pāri<sup>44</sup>. Mazais mušķērājs ir īpaši aizsargājamā suga.

Lauka darbu laikā šī suga nav konstatēta, taču PAM ierakstos konstatēta mazā mušķērāja klātbūtne visā tā monitoringa laikā no aprīļa beigām līdz jūnija sākuma ar pieaugošu detekciju skaitu. Diezgan droši var apgalvot, ka šī dabas liegumā ir ligzdojoša.

Domājams, ka plānotā dzelzceļa infrastruktūra neradīs negatīvu ietekmi mežā ligzdojošajiem putniem ar nosacījumu, ka tiek ņemti vērā MK. noteikumi Nr. 396<sup>45</sup> un jebkādā veidā nenotiek esošā dabas lieguma degradēšana.

### Pasīvā akustiskā monitoringa rezultātu pārskats

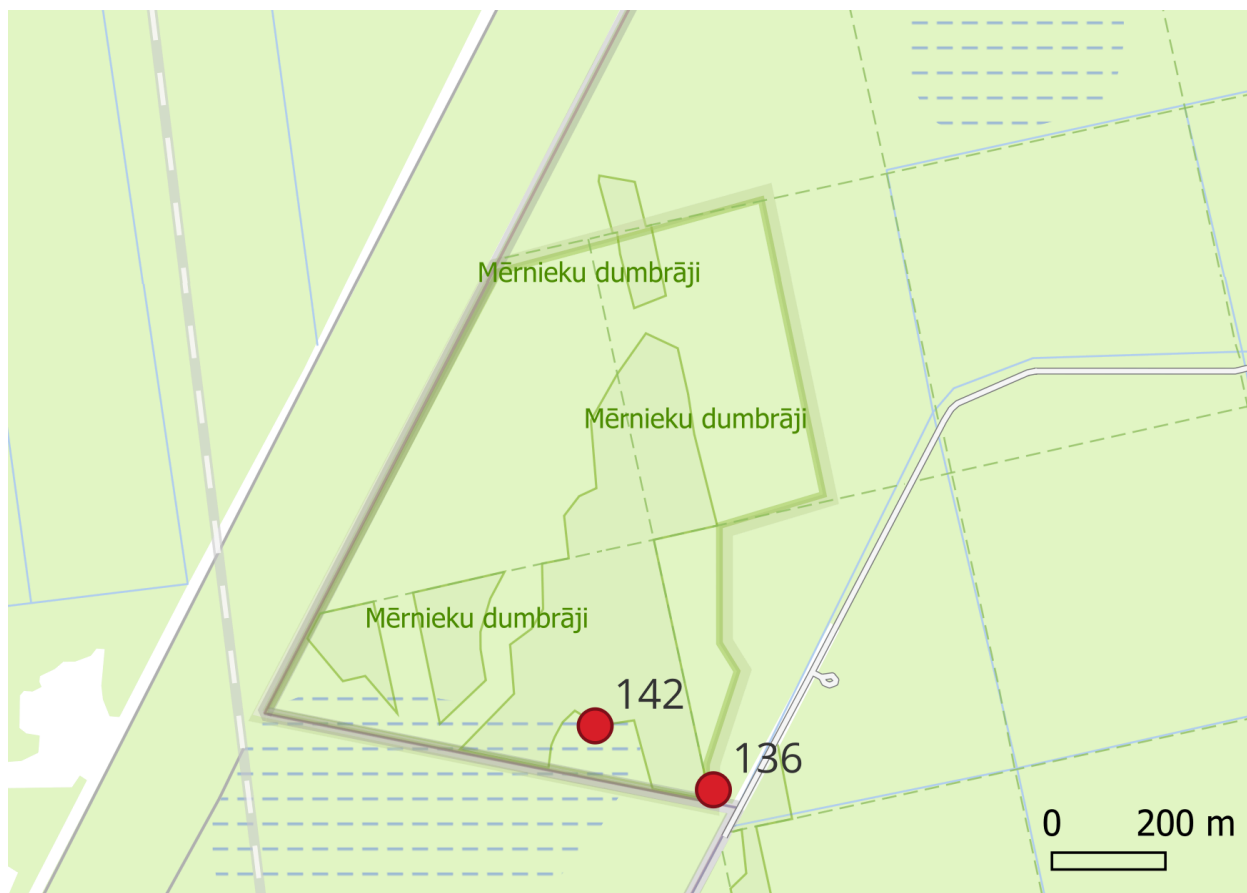
Lai gūtu padziļinātu ieskatu par teritorijas nozīmi ligzdojošām īpaši aizsargājamām putnu sugām sekojošos punktos un periodos veikts pasīvais akustiskais monitorings, izvietojot teritorijā audioierakstītājus (11. att.), kuri darbojās 10 stundas diennaktī, ar mērķi, papildus klātienēs novērojumiem, noteikt ligzdojošo sugu klātbūtnes kalendāro raksturu, sugu sastāvu.

- 136 – 17.04.2025. - 24.04.2025.
- 142 – 24.04.2025. - 31.05.2025.

<sup>43</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>44</sup> Ķerus V., Dekants A., Auniņš A., Mārdega I. 2021. Latvijas ligzdojošo putnu atlanti 1980-2017. Rīga: Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

<sup>45</sup> Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>



11. attēls. Akustisko reģistratoru izvietojums.

Ieraksta veikšanai izmantotas iekārtas Audiomoth 1.2.0. Rezultātā iegūts 434 stundu garš audio materiāls kurš analizēts ar BirdNET<sup>46</sup> modeli 2.4 ar standarta iestatījumiem.

Rezultātu apstrāde un apkopošana veikta ar R<sup>47</sup>, datu verifikācija veikta, noklausoties 54216 ierakstu fragmentus kuri ievākti laikā no 2023. septembra rudens līdz 2024. jūlijam visā Latvijas teritorijā. Verifikācijas rezultātā noteiktas vērtības, pēc kurām matemātiski interpretēt modeļa rezultātus, atbrīvojot prognozēto kļūdu no kopējo detekciju skaita.

Apkopotas un interpretētas īpaši aizsargājamo sugu un peļu klijāna detekcijas.

Jāatzīmē, ka detekciju daudzums nav interpretējams kā putnu īpatņu skaits, bet kā sugas īpatņu klātbūtnes ilgums + skaits, kur šo saskaitāmo attiecība vienam pret otru var variēt, taču,

<sup>46</sup> Stefan Kahl, Connor M. Wood, Maximilian Eibl, Holger Klinck, BirdNET: A deep learning solution for avian diversity monitoring, Ecological Informatics, Volume 61, 2021.

<https://doi.org/10.1016/j.ecoinf.2021.101236>

<sup>47</sup> R Core Team (2024). R: A language and environment for statistical computing. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. <https://www.R-project.org/>



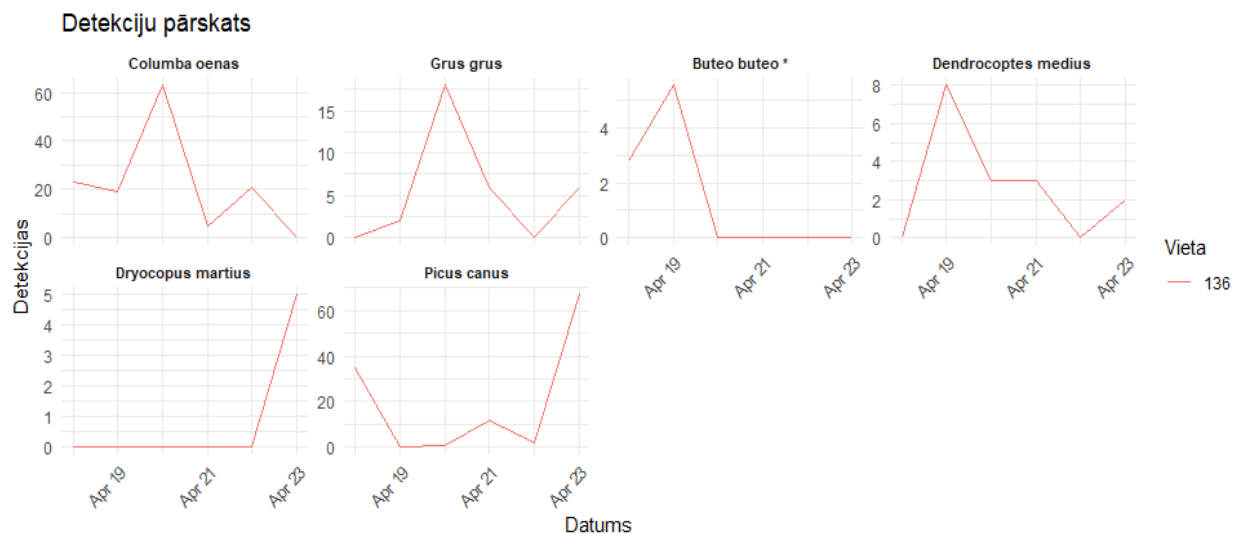
tam nav nozīmes, jo rezultāts ir izteikts kā daudzums laikā un ilustrē to vai un cik daudz kāda suga izmanto konkrēto teritoriju. To var uzskatīt par *klātbūtnes intensitātes* vērtību, kura interpretējama atbilstoši apstākļiem, tādiem kā biotops, gadalaiks, sugas apdraudētības pakāpe un tamlīdzīgi. Šo vērtību ietekmē arī konkrētās sugas vokalizāciju biežums.

Ieraksta stacijā 136 konstatētas sekojošas ĪAS:

- meža balodis
- dzērve
- vidējais dzenis
- melnā dzilna
- pelēkā dzilna

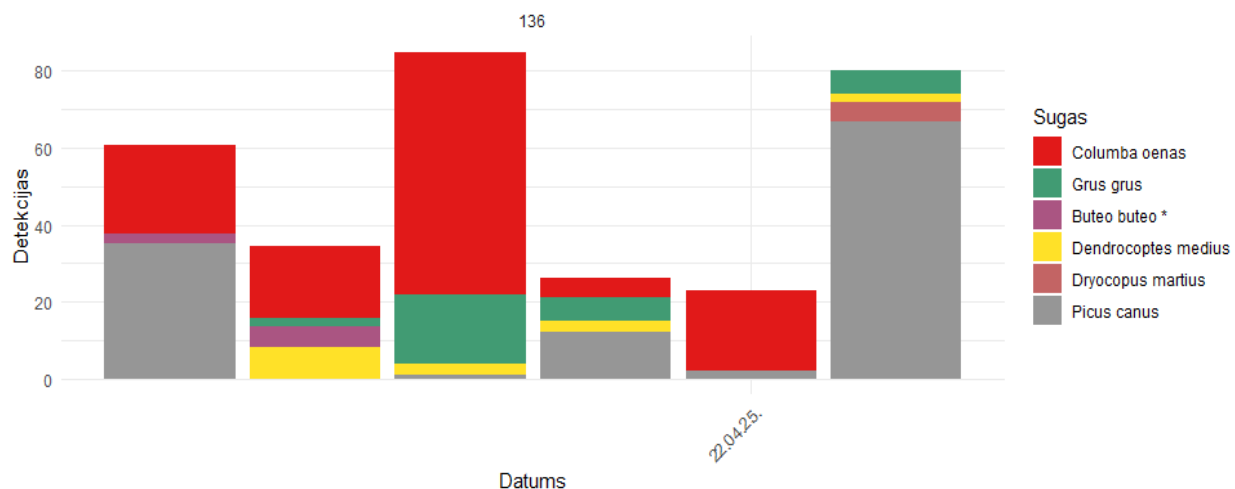
Tā kā stacijā ieraksts veikts tikai sešas dienas, pēc detekciju datiem nevar droši apgalvot, ka šīs sugas ir tuvumā ligzdojošas, taču interpretējot kopā ar lauka novērojumu datiem, kā ligzdotājus var apstiprināt meža balodi, vidējo dzeni, melno un pelēko dzilnu.

Detekciju pārskatā (12. att.) redzams ka regulāri klātesoši dotajā periodā ir meža balodis, dzērve, vidējais dzenis un pelēkā dzilna, savukārt peļu klijāns un melnā dzilna teritoriju izmanto neregulāri.



12. attēls. Detekciju pārskats ieraksta stacijā 136.

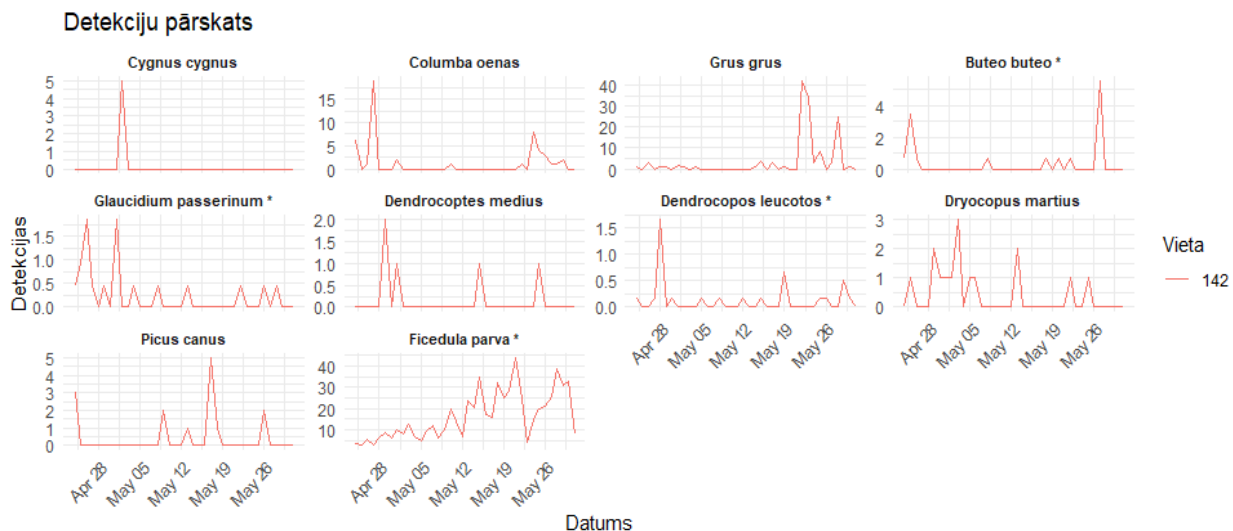
Summārajā grafikā (13. att.) redzams, ka apkārtnes ĪAS skaņu ainavu galvenokārt veido meža balodis un pelēkā dzilna.



13. attēls. Detekciju summārais grafiks ieraksta stacijā 136.

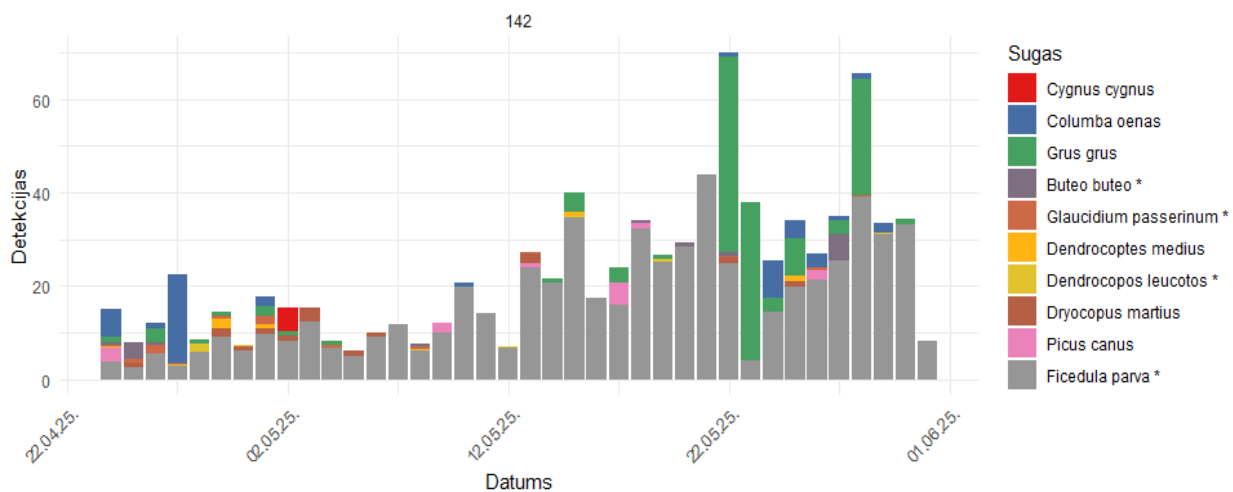
Ieraksta stacijā 142 konstatētas sekojošas ĪAS. Atbilstoši detekciju pārskatam (14. att.) kā ligzdotājus (kuri vokalizējuši vismaz divas nedēļas no vietas) var apstiprināt sarakstā treknrakstā norādītās sugas. Potenciālie ligzdotāji, kuru vokalizācijas konstatētas vismaz divu nedēļu laika posmā, taču ar nepārliecinošu regularitāti vai skaitu, norādīti slīprakstā.

- ziemeļu gulbis
- **meža balodis**
- *dzērve*
- **apodziņš**
- *vidējais dzenis*
- **baltmugurdzenis**
- **melnā dzilna**
- *pelēkā dzilna*
- **mazais mušķērājs**



14. attēls. Detekciju pārskats ieraksta stacijā 142.

Summārajā grafikā (15. att.) redzams, ka apkārtnes ĪAS skaņu ainavu galvenokārt dzērve un mazais mušķērājs.



15. attēls. Detekciju summārais grafiks ieraksta stacijā 142.

Pēc pasīvā akustiskā monitoringa datiem pastarpināti var secināt, ka maijā, kurš viens no aktīvas putnu migrācijas mēnešiem, migrējošie ĪAS putni teritoriju gandrīz neizmanto. Kā



konstatēti migrējošie ĪAS putni minami tikai ziemeļu gulbji, kuru detekciju skaits ir niecīgs, vērtējams kā daži pārlidojoši īpatņi.

Lai arī ir bijušas daudz dzērvju detekcijas, pēc biotopiem dabā var secināt, ka tās tomēr visticamāk izmanto izcirtumus un citas zemākas slapjās vietas, kuras ir vairāk atklātas un ligzdošanai piemērotākas, vai arī konstatēti neligzdotāji, kuri brīvi pārvietojas.

8. Konstatētie Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājамie biotopi, biotopi ar specifiskām izplatības īpatnībām Latvijā un konstatēto biotopu kvalitāte, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā un to ietekmes vērtējums.

Aizsargājамie biotopi nav vērtēti.

9. Citas apsekotās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības, piemēram, dižkoki, veci koki, alejas, zinātniski nozīmīgas sugu atradnes.

Lauka darbos izstaigājot un izvērtējot iespējamās putnu barošanās un ligzdošanas vietas, netieši ir apsekoti jau zināmie mežu biotopi - veci vai dabiski borāli meži, veci jaukti platlapju meži un staigājumu meži, taču atsevišķi to kvalitāte nav vērtēta.

10. Pētāmās teritorijas aizsargājамo dabas un ainavas vērtību labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības un darbības, lai uzlabotu konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību neatkarīgi no to aizsardzības statusa.

Kopumā dabas liegumā konstatēti ļoti kvalitatīvi putnu apdzīvoti meža biotopi un lielākais risks būtu to degradēšana vai iznīcināšana, pazeminot pazemes ūdens līmeni. Tā kā MK noteikumu Nr. 396 5. daļas 16.5 un 16.17 apakšpunktā<sup>48</sup> norādīts, ka aizliegts nosusināt purvus, mežaudzes slapjās minerālaugsnēs un slapjās kūdras augsnēs kā arī būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, tad svarīgi ir saglabāt hidroģeoloģiskos un hidroģeoloģiskos apstākļus, tādējādi saglabājot esošos biotopus. Līdz ar to ļoti svarīgi ir ievērot, lai gan būvniecības darbu, gan dzelzceļa ekspuatācijas laikā netiktu izjaukti vai izmainīti hidroģeoloģiskie un hidroģeoloģiskie apstākļi.

---

<sup>48</sup> Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājамo sugu un ierobežoti izmantojамo īpaši aizsargājамo sugu sarakstu". <https://likumi.lv/ta/id/12821>



16. attēls. Dzelzceļa infrastruktūras un dabas lieguma novietojuma shēma.

Tā kā dzelzceļa trase un paredzētais tilts pār to ar pievedceļiem ir ļoti tuvu dabas liegumam (2. attēls) attiecīgi 80 un 40 metru attālumā (16. att.), tad lai būtu mazāka slodze izbūves laikā, kā arī tilta ekspluatācijā, rosināms paredzēto šķērsojumu veidot tālāk no dabas lieguma “Mērnīeku dumbrāji” tā, lai viadukta konstrukcija un izbūve pilnībā izslēgtu susināšanas efektu. Precīzu vai aptuvenu attālumu nav iespējams šajā izpēti stadijā noteikt, taču būtu jāvadās pēc hidrologu prognozēm un pārvadu pārvietot tā, lai netiktu radīta nelabvēlīga drenāžas efekts dabas liegumā. Tāpat izbūvējot šo tiltu tālāk no dabas lieguma, iespējams tikt mazināta bezceļa transporta izklaides braucienu slodze gar to (5. att.).

Būvniecības darbības, kas saistītas ar biotopu pārveidošanu celtniecības vajadzībām (tai skaitā materiālu novietnēm) zālājos, krūmājos un mežos - augsnes virskārtas noņemšanu, biomasas novākšanu, materiālu uzglabāšanu, tehnikas pārvietošanu pa dzīvotnēm un citas darbības, kas mehāniski ietekmē vai iznīcina dzīvotnes, rekomendēts neveikt putnu ligzdošanas laikā no 1. aprīļa līdz 31. jūnijam, tādējādi samazinot arī potenciāli negatīvo ilgstoša celtniecības radītā trokšņa ietekmi uz ligzdojošajiem putniem celtniecības zonas perifērijā, tostarp dabas liegumā Mērnīeku dumbrāji.

## 11. Secinājumi par plānotās darbības vai pasākuma ietekmi uz konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību, kā arī uz piegulošo teritoriju un nosacījumi darbības vai pasākuma veikšanai.

Gan lauka darbos, gan pasīvajā audio monitoringā novērots, ka dabas liegumu "Mērnietu dūbrāji" apdzīvo gandrīz visas Latvijā sastopamās dzeņu sugas, kā arī dabīgo koku lielo vainagu un dobumu dēļ, ir labi apstākļi, lai ligzdotu melnais stārķis, kā arī dienas plēsīgie putni un pūces.

Dabas liegumā konstatētajām sugām sadursmju riski ar vilcienu ir mazi un šāds risks, galvenokārt, pastāv plēsīgajām sugām, piemēram, peļu klišanai vai bezdelīgu piekūnam, taču tas nav attiecināms tikai izpētes teritorijas tuvumā, bet gan uz visu dzelzceļa trasi kopumā.

Putnu sugu sadursmes riski ar dzelzceļa infrastruktūru, kā piemēram, žogiem, vadiem, stabiem, vārtiem un tml. ir vērtējami kā zemi, taču risinājumā ir paredzēts caurspīdīgs drāšu žogs, kuru kā preventīvo pasākumu būtu nepieciešams marķēt ar krāsām un tehnoloģijām, kuras izceļ tā aprises un padara to lielā mērā necaurredzamu<sup>49</sup>.

Izbūvējot dzelzceļa trasi ar 30 – 50 metru platu drošības joslu uz abām pusēm mežainā apvidū tiek radīta vēl lielāka meža fragmentācija, kas ir viens no būtiskākajiem meža sugu negatīvi ietekmējošajiem faktoriem<sup>50</sup>, tāpat svarīgi sugas ligzdošanas teritorijās saglabāt saimnieciskās darbības maz ietekmētus mežus, nodrošinot pietiekami lielu dzīvotni ar pieaugušām un pāraugušām mežaudzēm<sup>51</sup>.

Pielikumā esošajā ietekmes novērtējuma kritērijos un novērtējumā Natura 2000 teritorijā secināts, ka lielākā ietekme būs uz mežirbēm, jo tiks radīta fiziska barjera jau tā mežu fragmentācijā ietekmētai sugai.

Pieņemot, ka tiek ievērotas augšminētās rekomendācijas un netiek izmainīts gruntsūdeņu līmenis, uzskatāms, ka dzelzceļa un tā infrastruktūras izbūve dabas liegumā ligzdojošajiem putniem negatīvu ietekmi neradīs, izņemot meža sugām, kuras barojas pa pamežu un visvairāk cieš no mežu fragmentācijas, piemēram, mežirbes, taču tas attiecināms arī uz visu dzelzceļa trasi kopumā.

---

<sup>49</sup> Roger Trout ja Kenny Kortland, „Fence marking to reduce grouse collisions“, Technical Note (Forestry Commission, 2012), <https://cdn.forestresearch.gov.uk/2012/12/fctn019.pdf>.

<sup>50</sup> Rueda, M., Hawkins, B., Morales-Castilla, I., Vidanes, R., Ferrero, M., Rodriguez, M. (2013). Does fragmentation increase extinction thresholds? A European-wide test with seven forest birds. Global Ecology and Biogeography, 22, n/a. doi:10.1111/geb.12079

<sup>51</sup> Avotiņš jun. A. 2019. Apodziņa *Glaucidium passerinum*, bikšainā apoga *Aegolius funereus*, meža pūces *Strix aluco*, urālpūces *Strix uralensis*, ausainās pūces *Asio otus* un ūpja *Bubo bubo* aizsardzības plāns. Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Rīga.

# 1. PIELIKUMS.

1. tabula. Ietekmes novērtējuma kritēriji un novērtējums uz putnu sugām Natura 2000 teritorijā Mērnīku dumbrāji.

| Putnu sugas, kuras minētas Natura 2000 SDF | Sugas dzīvotnes platība | Sugas populācijas blīvums | Sugas dzīvotnes fragmentācija | Traucējums īpaši aizsargājamām sugām | Sugas dzīvotnes izolētība (nošķirtība) no citām tādām pašām sugām | Izmaiņas sugas dzīvotnes kvalitātē                                                                                                                                                                          | Izmaiņas likumsakarībās un mijiedarbībās, kuras nosaka teritorijas struktūru un funkcijas | Citi komentāri                                                                                    |
|--------------------------------------------|-------------------------|---------------------------|-------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Melnais stārķis (Ciconia nigra)            | Nemainās                | Nemainās                  | Nemainās                      | Nemainās                             | Nemainās                                                          | Nemainās, ja tiek ievēroti pasākumi meža biotopu saglabāšanai un aizsardzībai. Taču potenciāli nākotnē vilcienu radītais trokšņa piesārņojums var samazināt iespējamo ligzdvieta veidošanu šajā teritorijā. | Nemainās                                                                                  | Šīs sugas ligzdošanas teritorijā nav konstatēta atbilstoši apsekojumiem un vēsturiskajiem datiem. |
| Baltumugurdzenis (Dendrocopos leucotos)    | Nemainās                | Nemainās                  | Nemainās                      | Nemainās                             | Nemainās                                                          | Nemainās, ja tiek ievēroti pasākumi meža                                                                                                                                                                    | Nemainās                                                                                  | Ļoti kvalitatīvi lielu dimensiju platlapju biotopi, kurus                                         |

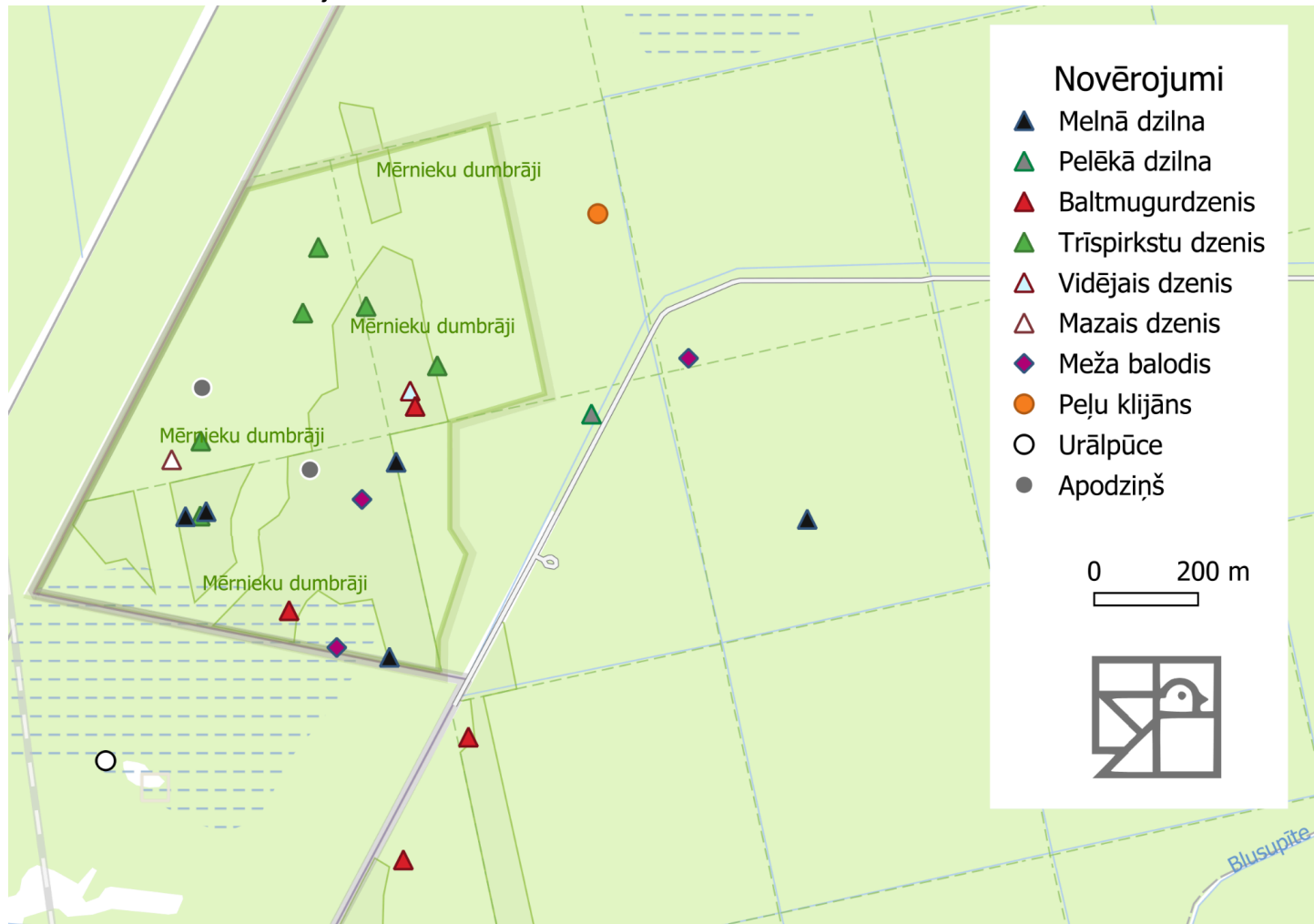
SIA EU Temporalis, Reģ. Nr. 55403042761, Dēļu iela 4, RĪGA, LV-1004

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU



|                                                    |          |                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                 |                                                     |                                                                               |          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------|----------|-------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                    |          |                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                 |                                                     | biotopu saglabāšanai un aizsardzībai                                          |          | apdzīvo baltmugurdzenis.                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Trīspirkstu dzenis ( <i>Picoides tridactylus</i> ) | Nemainās | Nemainās                                        | Nemainās                                                                                                                                                                                                                                                      | Nemainās                                        | Nemainās                                            | Nemainās, ja tiek ievēroti pasākumi meža biotopu saglabāšanai un aizsardzībai | Nemainās | Trīspirkstu dzeņu izmantota un apdzīvota teritorija.                                                                                                                                                                                                                                               |
| Melnā dzilna ( <i>Dryocopus martius</i> )          | Nemainās | Nemainās                                        | Nemainās                                                                                                                                                                                                                                                      | Nemainās                                        | Nemainās                                            | Nemainās                                                                      | Nemainās | Kvalitatīvi seno mežu biotopi ar kritālām un veciem kokiem, kurus apdzīvo melnā dzilna.                                                                                                                                                                                                            |
| Mežzirbe ( <i>Bonasa bonasia</i> )                 | Nemainās | Mainās, jo tiek veidota papildus fragmentācija. | Palielinās, jo tiek veidota fiziska barjera. Taču novērots, ka Igaunijas pusē mežrūpniecība šajā vietā ir bijusi intensīvāka līdz ar to meži ir daudz fragmentētāki, taču Latvijas pusē uz austrumiem no Natura 2000 teritorijas meži mežirbēm ir atbilstoši. | Mainās, jo tiek veidota papildus fragmentācija. | Palielinās, jo tiek veidota papildus fragmentācija. | Nemainās, ja tiek ievēroti pasākumi meža biotopu saglabāšanai un aizsardzībai | Nemainās | Veidojas papildus mežzirbes apdzīvotā areāla fragmentācija, taču pēc situācijas dabā var secināt, ka ārpus N2000 teritorijas pašlaik mežzirbes drīzāk izmantotu mežus vairāk uz austrumiem nevis uz rietumiem, kur paredzēta dzelzceļa izbūve, jo tur ir pašlaik ir daudz izcirtumu un jaunu mežu. |

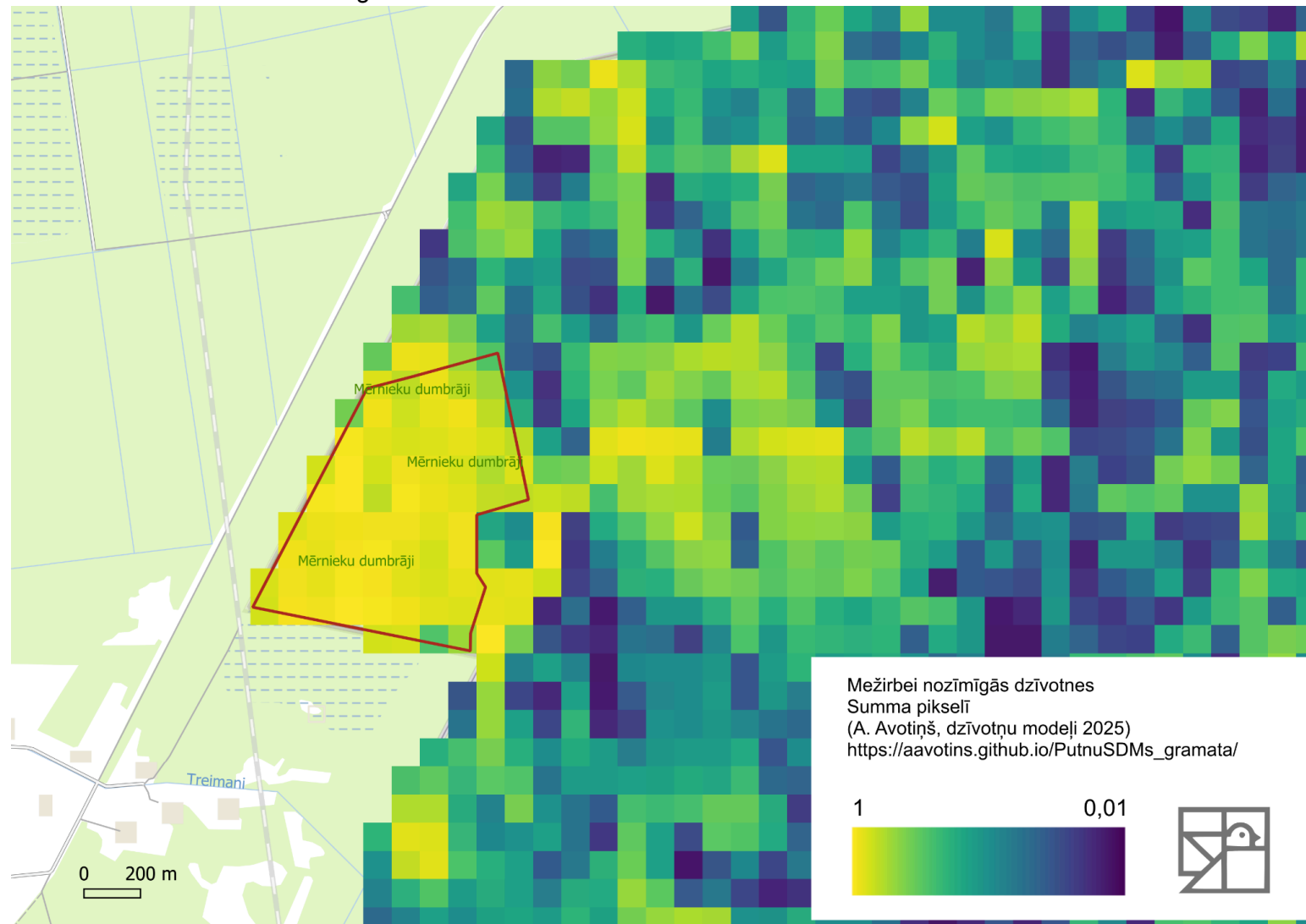
1. karte. Putnu novērojumi.



SIA EU Temporalis, Reģ. Nr. 55403042761, Dēļu iela 4, RĪGA, LV-1004

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

2. karte. Mežirbei nozīmīgās dzīvotnes. Modelēts rastrs.



SIA EU Temporalis, Reģ. Nr. 55403042761, Dēļu iela 4, RĪGA, LV-1004

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU